

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0424U000157

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-06-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луканинець Рената Володимирівна

2. Renata V. Lukanynets

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 10.02.01

Назва наукової спеціальності: Українська мова

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 06-06-2024

Спеціальність за освітою: Українська мова і література

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 36.053.02

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.49

Тема дисертації:

1. Фразеологізми античного походження в українській мовній картині світу: лінгвокультурологічний аспект
2. Phraseologisms of Ancient Origin in the Ukrainian Language World Model: Linguistic and Culturological Aspects

Реферат:

1. Дисертацію присвячено лінгвокультурологічному аналізу фразеологізмів античного походження в українській мовній картині світу. Актуальність теми зумовлена необхідністю цілісного дослідження особливостей запозичення фразеологізмів античного походження на власне українському мовному ґрунті. У дисертації вперше в українському мовознавстві описано еволюцію асоціативного поля цих утворень; динаміку зміни значень фразеологічних одиниць та вплив суспільно-політичних кризових зрушень на асоціативне поле фразеологізмів античного походження. У роботі застосовано порівняльний аналіз українських фразеологізмів із подібними у близькоспорідненій польській та віддаленоспоріднених англійській та німецькій мовах; лінгвокультурологічний аналіз фразеологізмів як мовних знаків культури; дискурс-аналіз, який дав змогу простежити вживання фразеологізмів в межах як художніх, так і публіцистичних текстів; психолінгвістичний метод вільного асоціативного експерименту з метою виявлення

актуалізації фразем у свідомості мовців та динаміки асоціативного поля; застосовано методику кількісного аналізу для з'ясування відсоткового співвідношення лексико-семантичних груп асоціатів. Практичне значення дисертації полягає в можливості застосування її результатів у викладацькій діяльності, у читанні лекцій для студентів із лексикології, фразеології та стилістики української літературної мови, у дисциплінах спеціалізації з лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, порівняльно-зіставної фраземіки тощо. Зібраний та проаналізований у дисертації емпіричний матеріал може бути покладений в основу укладання словника фразем української мови античного походження з відповідними лінгвокогнітивними та лінгвокультурологічними коментарями та започаткувати підготовку серій багатомовних словників на новітніх засадах. Емпіричний матеріал дисертації може бути використаний зокрема для укладання асоціативного словника, аналогів якому немає нині в українській лексикографії. Підтверджено, що лінгвокультурологія як новітня лінгвістична парадигма дозволяє простежити акумулювання культурних надбань у мовних вираженнях, розшифрувати закладену інформацію, дослідити внутрішню форму мовних знаків. Виявлено, що людина є носієм і транслятором певної лінгвокультури латентно, не усвідомлюючи цього, адже зростає в ній, вбирає культуру та традиції свого народу, зберігає, трансформує та передає її в мовних формах, зокрема, наступним поколінням. Тому специфічно унікальне найкраще виявляється у зіставленні та порівнянні. Доведено результатами вільного асоціативного експерименту, що фразеологізми античного походження активно функціонують у мовленні представників української лінгвокультури, а різноманітне наповнення смислових зон вказує на актуальність та індивідуальність розуміння стимульного матеріалу. Актуалізація тих чи тих античних образів, відбір міфологем та фразеологізмів, їх трансформації, варіації та створення на основі запозичених нових, власне українських фразем – усе це засвідчує засвоєння античних мотивів українською мовою.

2. The dissertation is devoted to the linguistic and culturological analysis of phraseological units of ancient origin in the Ukrainian language world model. The topicality of the topic is due to the need for a holistic study of the peculiarities of borrowing phraseological units of ancient origin on the actual Ukrainian linguistic soil. In the dissertation, for the first time in Ukrainian linguistics, the evolution of the associative field of these formations is described; the dynamics of changes in the meanings of phraseological units and the influence of socio-political crisis shifts on the associative field of phraseological units of ancient origin. The work uses a comparative analysis of Ukrainian phraseological units with similar ones in the closely related Polish and distantly related English and German languages; linguistic and culturological analysis of phraseological units as language signs of culture; discourse analysis, which made it possible to trace the use of phraseological units within both artistic and journalistic texts; the psycholinguistic method of a free associative experiment with the aim of identifying the actualization of phrases in the minds of speakers and the dynamics of changes in the associative field; the method of quantitative analysis, which made it possible to calculate the percentage ratio of lexical-semantic groups of associates. The practical significance of the dissertation lies in the possibility of applying its results in teaching activities, in lecturing for students on lexicology, phraseology and stylistics of the Ukrainian literary language, in the disciplines of specialization in linguistic and culturological studies, cognitive linguistics, comparative and comparative phrasemics, etc. The empirical material collected and analyzed in the dissertation can be used as a basis for compiling a phrase dictionary of the Ukrainian language of ancient origin with appropriate linguistic-cognitive and linguistic-culturological comments and start the preparation of a series of multilingual. The empirical material of the dissertation can be used, in particular, for compiling an associative dictionary, which has no analogues in Ukrainian lexicography today. It has been confirmed that linguoculturology as the newest linguistic paradigm allows to trace the accumulation of cultural heritage in language expressions, decipher embedded information, and investigate the internal form of language signs. It was revealed that a person is a carrier and translator of a certain linguistic culture latently, without realizing it, because he grows up in it, absorbs the culture and traditions of his people, preserves, transforms and transmits it in linguistic forms, in particular, to the next generations dictionaries on the latest basis. Therefore, the specifically unique is best revealed in juxtaposition and comparison. The results of a free associative experiment proved that phraseology of ancient origin actively function in the speech of representatives of Ukrainian linguistic culture, and the diverse content of

semantic zones indicates the relevance and individuality of understanding the stimulus material. The actualization of certain ancient images, the selection of mythologists and phraseological units, their transformations, variations, and the creation of new, actually Ukrainian phrases on the basis of borrowings – all this testifies to the assimilation of ancient motifs in the Ukrainian language.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Луканинець Р., Венжинович Н. Фразеологічні одиниці у міфах Давньої Греції: лінгвокультурологічний аспект. Наукові записки. Серія «Філологічна». Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2013. Вип. 34. С. 128–132.
- Луканинець Р. Специфіка давньогрецьких міфонімів: лінгвокультурологічний аспект. Наукові записки. Серія «Філологічна». Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2013. Вип. 38. С. 88–90.
- Луканинець Р. Античні міфологеми як одне із джерел прецедентних феноменів. Наукові записки. Серія «Філологічна». Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2014. Вип. 43. С. 168–170.
- Луканинець Р. Особливості реалізації концепту ФОРТУНА в українській мовній картині світу (на матеріалі фразеологізмів античного походження). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. 2022. Вип. 1(47). С. 187–197.
- Луканинець Р. Українська ментальність крізь призму фразем античного походження: лінгвокультурологічний аспект. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки. 2022. Вип. 3 (98). С. 137–148.
- Луканинець Р. Національно-мовна картина світу крізь призму фраземіки античного походження. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія (до 90-ліття з дня народження члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора Василя Німчука). 2023. Вип. 2 (50). С. 288–296.
- Луканинець Р. Лінгвокультурні особливості запозичених фразем античного походження. SOUČASNÁ UKRAJINISTIKA PROBLÉMY JAZYKA, LITERATURY A KULTURY. UCRAINICA X. 2023. S. 87–94.
- Луканинець Р. Вільний асоціативний експеримент як метод дослідження фразеологізмів української мови античного походження. Knowledge, Education, Law, Management. 2023. No 5 (57). С. 66–74.
- Луканинець Р. Трансформація античних міфологем у фраземіці сучасної української мови. Студії з філології та журналістики. 2014. Вип.2. С. 117– 120.
- Луканинець Р. Актуалізація концепту СОН у фразеологізмах античного походження: лінгвокультурологічний аспект. Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. 2016. Вип. 34. С. 81–92.
- Луканинець Р. Актуалізація концепту ВОДА у фразеологізмі античного походження канути в Лету: лінгвокультурологічний аспект. Студії з філології та журналістики. 2016. Вип. 4. С. 124–126.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U101511

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Венжинович Наталія Федорівна

2. Nataliia F. Venzhynovych

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коваленко Наталія Дмитрівна

2. Nataliya D. Kovalenko

Кваліфікація: д. філол. н., доцент, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сизонов Дмитро Юрійович
2. Dmytro Y. Syzonov

Кваліфікація: к.філол.н., доц., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070994

Місцезнаходження: , Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Мацьків Петро Васильович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Мацьків Петро Васильович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Івах Світлана

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна